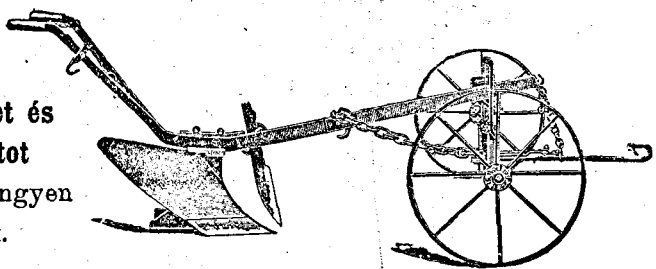


# ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha  
a hírneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes  
aczél-ekéket és váltó hegyi ekéket  
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak

Árjegyzéket és  
áránlatot  
készséggel ingyen  
küldök.



Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. 1266

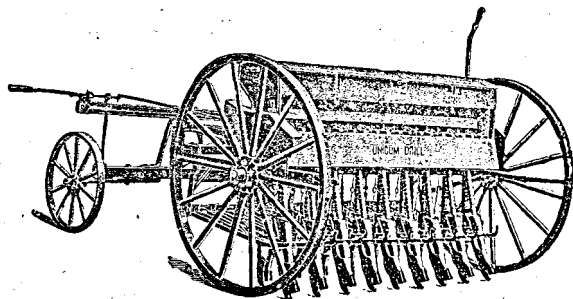
A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott  
„UNICUM DRILL“

(sik és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerőszükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:



Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.



**CLAYTON & SHUTTLEWORTH**  
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

Által a legutányosabb árak mellett ajánlatokat  
Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2 1/2, egész 12 lóerőig,  
Balmakmalozók, járgány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták,  
konkolyozók, kaszálok és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,  
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,  
szecskavágók, répvágók, kukorica-moraszólok, darálók,  
ürítő-malmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú  
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.  
Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldelnek.



1242



**ELSINGER M. J. ÉS FIAI**  
BUDAPEST,  
IV., DEÁK FERENCZ-UTCA 3.

ALAPITVA 1831. Sürgőnycim: „ELSINGER BPEST, DEÁK-UTCA“. 46 RITÜNTETÉS  
**VIZMENTES PONYVÁK**  
ELISMERT KITÜNŐ MINŐSÉGBEN.  
KAZAL, GÉP, KOCSI, MEGGYÜJTŐ- ÉS REPCE-PONYVAK  
**ZSAKOK** Tarpult, Rovátkás Drill, Vászonz-kender varrással és varras nőkn.  
LEGOLCSÓBB MEGHÍVATÓ BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS  
**VIZMENTES BATHAK, EBŐKÖPENYEK, VIHARGALLÉROK**

## Röck István, Budapest

I. BUDAFOKI-ÚT,

gőzgép- gőzkazángyár, vas- és ércöntöde.

### KÉSZIT

**GOZGÉPEKET:** fekvőket és állókat minden nagyságban, magasnyomású, compound és triplexpanziós elrendeléssel; mint különlegességet szab Röck-féle szelepes vezényművel és gyorsanjáró gőzgépek hajtására; hajógépeket.

**LOKOMOBILOKAT:** kihúzható forr- és fűtőcsöves kazánal.

**GŐZKAZÁNOKAT:** forralós-, sima- és hullámlemez fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó-féle biztonsági vízcsöves kazánokat.

**SZIVATTYUGÉPEKET:** Worthington és más rendszerek.

**VIZMUTELEPEKET** és csatornázásokat.

**GŐZMALOM** berendezéseket a legújabb kivitelben.

**TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEKET.**

**TELJES HŰTOTELEPEKET ÉS JÉGGYÁRAKAT** szabadalm. ammoniak rendszer szerint.

**OLAJMALMI** és olajgyártási berendezéseket.

**HYDRAULIKUS SAJTOKAT** különböző ezélokra.

**BORSAJTOKAT,** emeltyűs, — hidraulikus — vagy motorikus üzemmél.

**RÖCK ISTVÁN** gép-kazángyára, vas- és ércöntöde **BUDAPEST.**

1029

# GANZ és TÁRSA

vasöntő és gépgyár részvénytársaság

• LEOBESDORF. • BUDAPEST. • RATIBOR. •

Városi üzlet: BUDAPEST, Ferenciek-tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítósigákat, zsákfelvonókat, detachurók- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Elektromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve. 1017

AZ  
ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET  
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ  
ERDELYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgönczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legelősből és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági-gépek, talajművelő eszközök és szükségletű czikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsiradékok, kocsikenőcs, hajtószíjak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által oltalmazott legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberrordorfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kítőnő lenmagot, bal-tacint, székely tengerit, hanna árpát, duppani zabot és egy nagyon bőven termő svéd zabkölönlegességét a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés. stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

„Grand prix“-vel kitüntetve az 1900. évi párisi világkiállításon



## KWIZDA korneuburgi marhatáppora.

Étvágygerjesztő szer

LOVAK, SZARVASMARHÁK és JUHOK  
részére.

50 év óta alkalmaztatik a legtöbb istállóban étvágy hiánya, rossz emésztés esetén, a tej megjavítására, a tehének tejszolgáltatmányának szaporítására.

Ára dobozonként 1.40 kor., féldobozonként 70 fillér.

Igazi csak az itt látható védjeggyel.

Ábrákkal ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár:

**Kwizda Ferencz János**

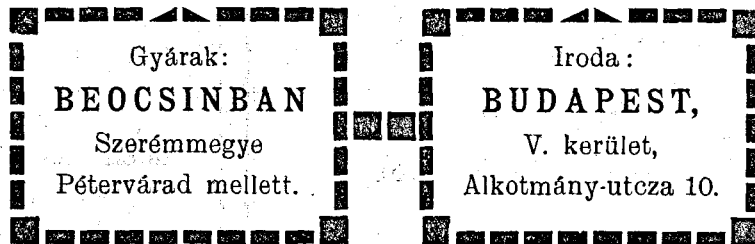
cs. és kir. osztrák-magyar, rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító,  
kerületi gyógyszerész, KORNEUBURGBAN, Bécs mellett.

1291. II

## Beocsini Cémentgyári Unió

— Redlich, Ohrenstein és Spitzer. —

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás  
egyedüli diszoklevél cémentgyártásért  
és számos más kiállításon első díjak.



— ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG: —

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti dunatartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint homlokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

— JÓTÁLLÁS: —

A normálaknál 50%-al nagyobb huzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

1022.

## Megjelent! Megjelent!

Az egész continens nagy sensációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairie Ben-Aiad** hercegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „A török nő élete a társaságban és a háremben“ címen.

A szép hercegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy ugy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törölések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20--1.30 kor. ellenében franco expediálom.

**Szilágyi Béla**

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

1251

# ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.  
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,  
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.  
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDATISZTI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.  
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:  
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.  
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

## Az előfizetéseket

kérjük megújítani!

### TARTALOM:

#### Önálló eredeti cikkek:

A gazdatiszt hivatása a társadalomban. Tokaji László. . . . .	459
A fekete ugar újabb megítélése. Dr. Donáth H. Géza. . . . .	462
Kühn tanár tanácsa az idei takarmányozásra. II. . . . .	463

#### Egyleti élet:

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület választmányi ülése. . . . .	463
--	-----

#### Kormányintézkedések:

. . . . .	464
-----------	-----

#### Vegyes közlemények:

Állat- és gépkiallítás Dicsőszentmártonban. . . . .	464
---	-----

#### Hírdetések

### Ajánlok:

őszi borsót,  
őszi bükkönyt,  
szöszös bükkönyt,  
muharmagot,  
tarlórépamagot,  
esibehurt,  
paprikakölest,  
pohánkát,  
mustármagot,

### Veszek:

gazdasági magvakat  
**MAUTHNER ÖDÖN**  
cs. és kir. udvari magkereskedése  
BUDAPESTEN, VII. ROTTENBILLER-U. 33.

## A gazdatiszt hivatása a társadalomban.

(— Irta és az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyletnek 1904. szept. 14-én, Dicsőszentmártonban tartott választmányi ülésén felolvasta: Tokaji László erd. gazd. egyt. titkár. —)

### Tisztelt Uraim!

Az az el nem múlt együttérzés, amely a valaha egy körben élteket az életben többnyire az elszakadás után is még hosszú ideig, néha mindvégig összefűzi — ültetett engem is ma az önök megtisztelő előadói székébe.

Érzem és tudom, hogy a téma, melyet rövid értekezésem tárgyául választottam: új, szokatlan, nehéz és kényes. De bizonyára önök is velem együtt vallják, hogy azzal ma már foglalkozni kell és hogy annak végre is teret és irányt kell adni.

A század egyik nagy jelszava: a *humánizmus*. A nagy többség bizonyára ma még csak ajakán hordja azt. Am azért, sőt éppen azért: mindnyájunknak követnünk kell annak tanításait, terjesztenünk kell tanait és tisztelnünk és segitenünk kell minden törekvést és kezdeményezést, amely annak alapján áll.

Őszinte meggyőződése az, hogy a magyar gazdatiszti kar hivatásának sem ott van a szélső meggyéje, ahol a birtoknak a határbarázdája látszik.

Ma minden intelligens embertől bizonyos közmunkát, a köz javát célzó tevékenységet is vár a társadalom. Ez az: amire mindnyájunkat a lelkiműveltség kötelez. És a lelkiműveltség az az erő, ami minden más kötelező erőnél nemesebb, hatalmasabb.

\*

A gazdatiszt, uraim, a termőföldnek képzett tudósa, vezető munkása és küzdő katonája. Az egész világ termelésének legnagyobb értékű részét jóformán ő irányítja. Az őstermelés legnépesebb munkás-hadserégének tisztjei: a gazdatisztek. A kardot helyettesítik: a tudás, az invenció, a számítás, a szorgalom és a nem csüggedő kitartás.

A gazdatiszt kapocs a föld és a föld tulajdonosa között, a földes úr és a nép között, az őstermelő és a fogyasztó között.

Rendes hivatása: hogy — az adott viszonyok között és azok legézszerűbb felhasználásával — minél nagyobb hasznot produkáljon. Szóval, hogy: *jól gazdálkodjék*. Ez az, amivel birtokosának és magának tartozik.

Ennyi és nem több volt az, amit a régi gazdatisztól várt *a múlt idők szelleme*.

Az idők szelleme azonban a szél gyorsaságával változik. És az időkkel magunknak is változnunk kell. Aki a repülés korszakában nem tanul meg felszállani, az a földön marad.

A régi gazdatiszt, különösen a régi *erdélyi* gazdatiszt, jóformán első cselédje volt gazdájának. Nem egy, egészen cselédi sorból is emelkedett e fontos állásba. Legajánlatosabb qualificatio volt: a kipróbált hűség és a szolgálai alázatosság. Fizetés: szabad lopás. Aki ügyes volt a szolgálatban és a több-jövedelem előállításában, annak több volt szabad fizetés dolgában is. Aki nem vált be, annak: fel is út, le is út.

Ilyenformán azonban akkor sokkal több tisztből lett birtokos és kevesebb földesúrból tiszt, mint napjainkban. Igaz, hogy a legtöbb esetben a gazdatiszt sorának a saját ügyessége folytán való javulása a birtokos előmenetelével is párhuzamos volt.

Akkor volt divatos az a közmondás, hogy: „Aki magának jó gazda, az másnak is jó!” És ez a felfogás sem volt éppen bolondság.

A viszony birtokos és gazdatiszt között mindenestre sokkal nyersebb volt, mint ma, amivel nem mondtam azt, hogy egyben hidegebb is lett légyen.

Bárhogy is volt azonban, ez tisztán két egyén szolgálati viszonya volt, minden tekintet nélkül a környezetre, a közre és a társadalmi hivatásra. A jól teljesített munkán és kötelezettségen túl már csak a saját érdek istápolása és még azon is túl csupán a szórakozás, az élet örömei következtek.

Uraim, mindnyájan érezzük, hogy a mai ember lelke mélyén egyéb nemes ösztönök és emberi indulatok is élnek. Élnek és érvényesülésre törnek. Ezek között első helyen nyilatkozik meg a másokért, a ki-

## Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V. kerület, Alkotmány-utca 31. szám,

Gabona osztály.  
Erőtakarmány osztály.  
Tenyészállat osztály.

Votomagosztály.  
Gazdasági anyag osztály.  
Borgazdasági osztály.

Gép-osztály.  
Biztosítási osztály.  
Díjzabási osztály.

Alaptőke: 520.000 korona. Tartalékalap: 210.000 korona. Forgalmi vissztérítési alap: 80.000 korona. Tagok száma: 996.

Prospectust ingyen és bérmentve küldünk!

1006

Az 1904. évi  
Születi és borgazdasági  
— árjegyzékünk —  
megjelent és kívánatra bérmentve  
és ingyen küldjük.  
MAGYAR MEZŐGAZDÁK  
SZÖVETKEZETE  
Budapest, V., Alkotmány-utca 31.



sebbekért, a gyengébbekért való tevékenykedés tiszta vágya. E vágnak a kielégítése: a legmagasabb rendű lelkielvezetek közé tartozik. A ki ezt a vágyat nem érezi, az legjobb esetben is az ügyefogyottak számát szaporítja.

Ennek a lelki szükségletnek a kielégítésére oly kevés idő és oly csekély áldozat kell, hogy azt észre sem vesszük. A mi kevesünkbe kerül, azért túl magas jutalom a jól eső tudat, hogy a köznapiasságon felülemelkedve olyat tehattunk, a mi a nálunk gyöngébbeket boldogítja.

A mai gazdatiszt, uraim, egészen más mint az előbb ecsetelt régi világbeli. A gazdatiszti állás ma a a törvény által védett existencia. A képesítés, akár iskolai, akár gyakorlati, jóval magasabb. A rátermettség a megbízhatósággal egyenlő faktorrá emelkedett. A haladás követése az új, újabb és legújabb fogások tudása, mind olyan követelmények, a melyek nélkül nem jöhet szakember számba a gazdatiszt.

Egész más ma a viszony tiszt és birtokos között, a tiszt és a környezet és a nép között. Mások az igényei a gazdatisztnak is, és mások a követelmények, a miket ma a gazdatiszti osztálylyal szemben a köz, a társadalom támaszt.

Ezekről a követelményekről, a gazdatiszt hivatásáról a mai társadalomban, fogom elmondani gondolataimat a következőkben.

Előrebocsátom, hogy tisztnek és birtokosnak egyaránt *anyagi érdeke* is az, hogy a körülötte élő egész környezet, maga a nép is a lehető jóindulattal vegye őket körül.

Ez a jóindulat pedig pusztán rideg adás-vevési, üzleti és munkaviszony útján el nem érhető.

Ehez több kell. A társadalmi feladatok odaeső részének lélekből való teljesítése kell!

Mik hát ezen feladatok?

Tartsuk rajta szemünket állandóan, uraim, a környezetnek, a népnek saját ügyein, bajain. Főképen gazdálkodásának mikéntjén, helyességén és helytelenségén és ne mulasszuk el az alkalmakat, mikor egy-egy jó szót, okos tanácsot adhatunk. Adjunk, ha szükségét látjuk, kéretlenül is!

A tudás, mivel rendelkezünk, nem csupán a miénk. Adnunk kell abból mindenkinek, a ki arra reászorul; ellenértékért annak, a kinek módjában áll a viszonzás és ingyen annak, a ki tán kérni sem meri.

Mennyi félszedséget, ósdiságot és hibás eljárást látunk például a *kisember termelésében*! Sokszor egy útmutató szóval, tanácscsal a szegénynek egy évi jövedelmét menthetjük meg.

Mily primitív a kis ember *tervezése, számítása* is néhol!

*Hát az értékesítés!* Mikor a nép az ő szerzeményét és termését, a kukoriczáját, a zabját, a gyapjút, piacra viszi, hány-szor károsodik, nem ismerve a viláfgazdálkodás viszonyait, az állapotokat, az árakat! Ilyenkor egy figyelmeztető intés elejét veheti a kárnak.

Nem lehet azt mind felsorolni, hogy miben, mikor és miképp segíthet egy szakember a mellette élő népen.

A legkiáltóbb alkalomnak most épen a közepén vagyunk. *Nincs Erdélyben takaromány és nincs tengeri!* Szénából legtennebb  $\frac{1}{4}$ , tengeriből  $\frac{1}{3}$  termés volt. A nagybirtoknak: kellemetlenség, a középnek: csapás, a kicsinek: katasztrófa ez!

Olyan szomorú alkalom ez, uraim, aminő évtizedek alatt egyszer kerül elő. Nem óhajtok a helyzettel visszaélni, nem bocsátkozom a kis ember mai helyzetének színes ecsetelésébe. Ismerjük, tudjuk azt mindnyájan. A bajt megszüntetni: lehetetlen. Enyhíteni lehet is, kötelesség is. Az önök kötelessége is. A kormányhatalom majd bizonyára megteszi kötelességét akkor, amikor életmentés lesz a segítő akció. A társadalom enyhítő közremunkálása nem szabad, hogy késsék.

Tanítsák ki, uraim, önök is az inséges népet mindazokra ez eljárásokra, fogásokra, amelyekkel a nagy és középbirtok és amelyekkel a kisember védekezhetik.

Tudakolják, puhatolják és vegyék számba az inség mértékét, a hiányt, mely fedezetre vár és alapos tájékozódásukat továbbítsák azokhoz, akik azt keresik: a társadalmi jótékony szervezetekhez és a hatóságokhoz.

Világítsák fel principálistáikat arról, hogy a lehető inség-kölcsönsegély nyújtása az idén nem csupán humánus cselekedet, de a birtok jövője érdeke is.

Ezeket szem előtt tartva, a gazdatiszti kar többet segíthet a nehéz állapoton, mint valamennyi jótékony társadalmi szervezet!

\*

Hitem és meggyőződés, tisztelt uraim, hogy a gazdatisztnak a nép erkölcsi nevelése terén is hivatása van. Ugyanolyan, hacsak harmadsorban is, mint a papnak és a tanítónak. A nép erkölcsére, életszokásaira, kenyérkereső munkásságának irányára és módjára, sőt szórakozásaira is nagy hatást, befolyást gyakorolhat az, aki őt az esztendő felén át munkához és keresethez vezényeli.

Akik érintkeztek a néppel, azok tudják, hogy mily meleg fogadtatásra talál ő náluk minden kérdezősködésünk, amely az

ő lakásviszonyaikra, táplálkozásukra, a ruházódásra, a gyermeknevelésre, vagy más, sorsukat kézzelfoghatóan érintő dolgra — vonatkozik.

A vallásosságra, józanságra, takarékosságra és szorgalomra intő beszédek, megjegyzések épp úgy beveszi önkéntől, uraim, a föld népe, mint a papjától.

És mindez nekünk semmibe sem kerül. Egy-két jó szó, egy kis jó példa — az egész.

\*

Nehogy azt gondolják azonban, tisztelt Kartársak, hogy én sablonos erkölcsi prédikációk szándékával ültem ezen asztalhoz, a következőkben rámutatok egy pár olyan veszedelemre, amely már eddig is ijesztő rombolást okozott főképpen nemzetünk legalsó, de legszélesebb, mondhatnám: fundamentális rétegeiben.

Ime az első: *a luxus, a fényűzés és az azzal járó ferde és egészségtelen szórakozások.*

Még nem is olyan régen: otthon készült a magyar paraszt minden ruházata. A kender, a len és a juh szolgáltatja azt. Termelték, nyirták, fonták, megszöttek és meg is varrták otthon úgy a férfi, mint a női ruházatot. Ha vásárra, vagy egyéb ügyes-bajos dolgokban 1—2 óra járásnyira kellett menni, nem ültek vasútra. Besétáltak gyalog, az ősi pipa füstje mellett. Hazárd kártyajátékokról, éjjeli korcsmázásról fogalmuk sem volt.

Ma? Gyári posztó, bolti vászon járja. Pipa helyett cigaretta és szivar. A szomszéd vásárba vonaton mennek. A kártya, huszonegy, meg ferbli és az éjjeli lumpolás — épen gyakori tünet falvaink népe között.

Mindezeket beszerzett adatok alapján és saját személyes megfigyeléseim után — állithatom.

Ezekkel rokon, de jóval epidemikusabb és egyre terjedő népölő jelenség: *az alkoholizmus.*

Mikor ezelőtt négy századdal Európa fölfedezte és birtokba vette Amerikát, sok millióra menő boldog nép lakta azt. Ismerjük szép, exotikus mesékből őket. Ma már csak ezekben számlálja az indiánokat a civilizáció. A hódító spanyolok s később az angolok, legelőször a pálinka mérgével ismertették meg őket.

Tudjuk, hogy az alkohol, mely mértékkel és hamisítatlanul élvezve — konzerváló hatású, mértéktelen mennyiségben és egészségtelen minőségben: izom- és idegölő, erkölcsrontó és népsatnyító átok, mely az utódok lelkét, testét is megmetyeljezi.

Hosszú megfigyelés és utánjárás alapján mondhatom, uraim, hogy Erdély parasztnépének külső megjelenésében, kedélyében, épségében, erejében, egészségében

## Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárat (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

és szépségében — a legutóbbi húsz év alatt számottevő, sőt feltűnő dekadenciát tapasztaltam. Önök közül is, tisztelt hallgatóim, azok, akiket koruk legalább két évtizedre visszanezni enged, bizonyára szintén észlelték ezt, ha máshelyt nem legalább a tele gabonás zsákokkal való dolgoztatás közben. Ma félannyi húszéves legény sem akad, aki a hektósbúzás zsákot a földről vállára felvegye, mint csak húsz éve is! De hát jobb bizonyíték hova kell állításomra, mint például a katonai sorozások eredményének fenyegető hanyatlása!

Kivül esik előadásom körén, de nem hallgathatom el azon meggyőződésemet, hogy *végzetes államgazdasági politika az, a mely a pálinkafogyasztás emelkedésével emeli az állam jövedelmét. Ennek az emelkedésnek tisztelt uraim, határa van, s az a határ: egy kiszámíthatatlan időben és méreteken leendő összeomlása a nemzet fiaiban rejlő erőnek!*

Óvjon ettől minket a magyarok Istene.

De segítsünk mi is magunkon. Itt a feladat, itt a hivatás. Küzdjünk a rém ellen minden alkalommal és minden eszközzel.

Milyen eszközökkel? Vannak-e eszközeink? Igen. Vannak.

Tüntessük ki lépten-nyomon és részeseitük minden lehető apró és nagy előnyben a józan és szolid egyéneket. Dorgáljuk, vagy tegyük nevetségessé az iszákosokat. Sokan fog a komoly szó, még többen a gúny szava. A nevetségesség öl, mondja a francia közmondás és ez internacionális igazság.

A korcsmától való elvonásra: minden eszköz jó!

Biztassuk és segítsük rá népünket a szelidebb szórakozásokra. Az olvasásra, a korcsmán kívüli társas összejövelekre. Zárjuk ki az iszákosokat a kisebb vállalatokból, a részes művelésből, a munkából, a községi közigazgatásban való részvételből és mindenünnen, ami csak tekintélyt és keresetet nyújt. Ez a megkülönböztetés hatás nélkül nem maradhat!

A mezei munkánál szokásos pálinkáról lassanként áttérhetnénk például egy darabka szalonra és egy pohár bor adására. Az érték egyenlő. A hatás azonban: más.

Igaz, ezek mind nem új dolgok, tisztelt uraim. De a fenyegető baj, amely azokat unos-untalan elmondhatja, mindig újabb és újabb hullámokat vet, újabb és újabb partokat mos és én nem tartom elveszettnek az időt és fáradságot, amit ez intellektus szövegezésére és elmondására fordítottam.

\*

Részben az előbbieken alapul egy másik veszedelem, amelylyel a következőkben foglalkozom. Kevésbébe számító és általában nem eléggé élelmes földmivelő népünk — igen jól tudjuk — sok helyen

könnyü prédájává válik az *anyagi kiszípolozás*: az, a pénz, termény és munka uzorának. Egyes lelketlen existenciák egy-két évtized alatt egész falvak vagyonát felszívják.

És ez a legnehezebben észrevehető és üldözhető parazita-vész. Nehezen ellenőrizhető és alig orvosolható, mert a kiszípolozásnak ezer és egy módja divatos és majdnem valamennyi a megszorultan való segítség tetszetős külső formáját viseli.

A nép maga vallja, hogy őrajta segít a szatócs, midőn pénz helyett tyúkért, tojásért, csöves tengeriért és napszámért: gyufát, dohányt, gyertyát, fejtőt, szappant és szalonnát, ecetet és pálinkát adnak neki! Hát még mikor tavasszal, eleségfogyás idején, egy-két véka szemet kölcsönöz neki abból, a mit ő ősszel csövesen hordott oda, csekély — vékánkénti egy napszám — kamattal!

„Ez nem hagy minket éhen halni, uram, mikor megszorulunk. Azt az egy napot csak könnyen letesszük, ha lesz kenyérünk!” — mondja a megszorult ember s bizony nehéz vele megértetni, hogy a jóltevő felebarátnak legkevesebb kerek 100% kamatot fizetett!

Itt is van feladat, itt is van társadalmi hivatás, uraim! Fel kell világosítani a falu népét ezekről a dolgokról, nem egyszer, de többször, annyiszor, a mig egyszer elhiszik és megértik. Be kell tekinteni az ilyen pióca-elemek üzelmeibe s kényszeríteni kell a hatóságokat, hogy érdemlegesen foglalkozzanak azokkal.

Ki kell oktatni a kis embert szükségletének biztosítása felől s a mégis megszorulókat az uradalom, a készlettel rendelkező birtokos lássa el méltányos feltételű inség-termény kölcsönökkel.

Kísérjük figyelemmel, uraim, a hitellel való élés és visszaélés eseteit is. Nagy Széchenyink aligha látta előre, hogy az ő híres orvoszerének, a *hitelnek* túlbuzgó beszédese nemzetének egy nagy részén mily visszajejtő kurát végez!

Kísérjük figyelemmel, uraim, hogy ki miért akar hitelt igénybe venni s akadályozzák meg a könnyelmű adósságcsinálást a helytelen befektetést.

Legyenek önök apostolai, ott a hol kell és lehet, a szövetkezeti eszmének. Karolják fel első sorban a szövetkezeti értékesítés ügyét. Munkáljanak közre főképen a községi szövetkezeti magtárak létesítésében, hogy a földmivelő népnek mindekelőtt ujig való kenyere és vetőmagja legyen biztosítva.

\*

Nem tehetem, hogy legalább futólag ki ne térjek a *kivándorlás* kóros tünetére.

Kivándorolni, gyarmatokba menni túlnépes országok fiai szoktak. Ez természetes folyamat. Minálunk azonban túlnépességről beszélni nem lehet. Még kétszer-

annyian megélhetnénk hazánkban, mint a hányan vagyunk.

Mi az oka tehát, hogy mégis Amerikába megy a föld népe? Olyan nagy kérdés ez, uraim, a melyre úgy rövidesen megfelelni nem is lehet. Talán az elégedetlenség talán a gazdagodás utáni vágy, vagy talán a vándormadáréhoz hasonló ösztön, a mely megérzi, megsejti a távoli szabad állam, emberesebb viszonyait, a szabad népek földének ideáramló üde lehelletét! . . .

Nem kutatom, nem keresem. De konstátalom a tényt, hogy a kivándorlás mai, fokozódó mérvének további folytatása esetén: néhány évtized alatt több magyar lesz túl a tengeren, mint szegény régi hazánkban!

És ez nagy baj, nagy nemzeti katasztrófa lenne, nagyobb Mohácsnál és nagyobb a tatárjárásnál!

Mit tegyünk ellene?

Vállaljuk szívesen és teljesítsük buzgóan az összes reánk háramló közkötelességeket. Segítsük életutain a boldogulni nem tudó kisebbit és tanítsuk jobban szeretni a hazai rögöt!

\*

Utoljára hagytam előadásom legsúlyosabb tárgyát: századunknak nagy, beteges álmát, azt a rózsaszínű s néha vérpiros illuziót, melyet *szocializmus* néven vezetnek majd a historia anyakönyvei.

Mi a szocializmus? Küzdelem, mely — a mai állapotok helyett és azok lerombolása után — egy új, ideális világrend létrehozásáért történik. Egy elérhetetlen ábránd, egy utópia. A munka egyenlő elosztása, az emberek egyenlősége, a magántulajdon megszüntetése. Nagyjából ezek vezérlő elvei a nagy álomnak. A kivétel módozatainak megállapítására ez az áramlat egyelőre nem gondol. Azokkal még a kérdéssel tudományosan foglalkozó nagy szellemek sincsenek tisztában. Nem is lesznek soha. Amíg emberek lakják a földet és amíg a tökéletesedés, a haladás lesz az emberiség lélcélja, addig a magántulajdont eltörölni nem lehet, mert anélkül megáll a fejlődés, mint rugó nélkül az óra; addig a mai — sokban gyarló és hiányos, de az idők ideje óta fennálló és folyton fejlődő, javuló — világrendet megváltoztatni nem lehet.

Ennek a nagy álomnak ábrándozó és merőben tájékozatlan közkatonái a városi és mezei szocialista tömegek, melyek a szebb jövőért való rajongásukban néha a rombolás munkájától sem riadnak vissza, nem gondolván arra, hogy a messze jövő utopisztikus ígértföldjéért lelkesedve és a meg nem értett és meg nem értethető tanok befogadására és terjesztésére fordított idő, munka és anyagi áldozatok, — a mai nap kenyérének rovására mennek! . . . Nem veszik észre azt, hogy az álmodozás miképpen sorvasztja el az egyéneket és a tö

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékeltők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és **chiffon ingek**, bugyigók, szoknyák, háló ingek és kabátok.

**Flu és loányka** fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

## Sárga Kristóf

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1009

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszakaszterit készítve, olesó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

megeknek munkakedvét és munkaképességét! . . .

És eközben és ennek folyományaként — a városok és sajnos ma már itt-ott a mezők legkisebb népénél is — egyre gyöngül a fentartási képesség, lanyhul az élet küzdelmeivel szemben szükséges ellenálló erő.

E mozgalmaktól már hazarészünk sem teljesen mentes.

Önökre is néz, uraim, a feladat, hogy e kóros folyamatnak minden telhető módon gátat vetni igyekezzenek. Önök érintkeznek legtöbbit, mindennap a néppel. Győzzék meg az ingadozókat arról, hogy a költőies ábránd miveltésének azon formája, aminőre őket a spekulációra dolgozó agitátorok ösztönzik — kárhuzatos méreg, mely a tiszta néplelket hosszú időre megmételtyezi és elvonja a józan, természetes, lassú, de bizonyos haladás egészséges és tisztességes munkájától.

\*

Tisztelt Uraim! Ezekben foglaltam egybe a mai kor gazdatisztjének összes társadalmi feladatait, társadalmi hivatását

Sok a kíváncsóság, de aki azok közül csak egy célt is szolgál s habár csak fél-sikerrel is, az már mindnyájunk elismerését érdemli ki s ami annál tán még többet ér: érezni fogja a nép őszinte, meleg háláját is.

### A fekete ugar újabb megítélése.

A „modern” gazda szemében az a fogalom: ugar, a meghaladott álláspontok közé tartozik, szerinte az intenzív gazdálkodásban a talaj termő erejének fokozására szolgáló eszközt nem képezhet többé. Egyszerű napirendre tér e felett. Legjobban bizonyítják a statisztikai adatok, hogy mily elfeledett kultúreljárás a fekete ugar, a mennyiben Magyarország alföldi megyéiben a szántóföld 0.53—3.90%-a volt csak ugar. De korántse higgyük, hogy e helyeken azért a legintenzívebb gazdálkodás folyik; ha vannak is uradalmak, a hol az ugart más miveltési eljárással helyettesítik is, de igen nagy része e belterjes gazdaságoknak rablógazdaságot űz. Erdélyben a fekete ugar mennyisége a szántóföld területéhez képest igen nagy, a mi pedig bizonyos tekintetben extenzív gazdálkodásra mutat, de mint lejjebb látni fogjuk, még sem oly pazarlás, mint azt hinni szeretik sokan.

Schultz-Lupitz, a nyolcvanas évek elején volt az, ki Boussingault-tal szemben bizonyította, hogy vannak növényfeleségek, amelyek nitrogén-táplálékukat nem a talaj nitrátjaiból veszik, hanem azok nitrogén forrása a levegő. Ma tudjuk, hogy e növények a pillangósok. A 90-es években ugyancsak egy gyakorlati gazda: ellenbach Caron Schultz-Lupitz vizsgálatait folytatva kimutatta, hogy a fekete ugar használatával a gabonafeleségek is a levegőből nyerik nitrogénkészletüket bizonyos apró szervezetek közvetítésével.

Schultz-Lupitz észleleteinek tudományos kutatásával számosan foglalkoztak és egész irodalom keletkezett az u. n. gumó-bakteriumokról és azok feleségeiről és bizonyos magasabb rendű növényeknek alacsonyabb ren-

dűekkel való szövetséges életéről: a *symbiosis*-ról.

Caron felfedezése azonban nem egyértelmű Schultz-Lupitzéval, nála egészen új dologról van szó, amely eddig teljesen ismeretlen volt: ugyanis a talajnak azon képességéről, hogy a levegőből nitrogént képes megkötni a talajban szabadon élő organizmusok segítségével. Ezek ezt a nitrogént, a mint azt tudományosan Winogradsky bebizonyította, nitrattá és nitrátokká oxidálják, mások pedig újból szabad nitrogénné redukálják. Caronnak köszönhető, hogy ez irányban is megindult a nagy tudományos kutatás és ha maig a vélemények még nagyon eltérők is és a kísérletek sem a legmegbízhatóbbak, azt már kénytelenek vagyunk beismerni, hogy Caron a megállapítója a talaj ily irányban való vizsgálatának.

De nemcsak tudományos irányban végeztek Caron észleletei alapján kísérleteket, hanem gyakorlatilag is számos kísérlet történt a fekete ugarral. S noha ez irányban mint mondtuk, a vélemények nagyon eltérők és a kísérletek sem a legmegbízhatóbbak, az egyszer megdönthetetlen tény, hogy az intenzív gazdálkodók is kezdenek erősen foglalkozni a fekete ugar meghonosításával.

Az ugarért lelkesülő gazdák éppen az ugarban találják meg azt az eszközt, melylyel a pangó mezőgazdaságon segíteni lehetne, az ugart ellenzők egymásután végzik kísérleteiket hogy bebizonyítsák, miszerint jó talajműveléssel és kellő trágyázással két-három évi termésátlagban nagyobb haszonhoz jutnak, mintha egy évig ugarolva, csak két évig teremzenek. Ily kísérletek folytatása teljesen kárvesztett munka, mivel ezek sem az ugar mellett, sem az ugar ellen nem érvek és nem bizonyítanak semmit. Az ugarral végzett kísérletek és annak hatása csak akkor dönthető el, ha azok évekre terjednek. Továbbá az ilyen kísérletek leírásánál hiányzik mindig a fődolog, hogy *mi módon* készítették elő a fekete ugart és éppen ez a *mi* hiánya az, a mely miatt nem tudunk semminemű következtetésekhez jutni. E fogalom fekete ugar, minden kommentár nélkül, hogy mely módszert alkalmazták a talajművelésnél, nagyon veszedelmes dolog.

Nem végzünk felesleges munkát, ha ily irányban végzett kísérletekről e helyen kissé részletesen beszámolunk a magyar s különösen az erdélyrészi gazdaközönségnek.

Rümker boroszlói gazdasági professor a rendelkezésére álló rosenthali kísérleti téren végzett ily irányú tudományos és gyakorlati kísérleteket, 1899-ben. A fekete ugarra vonatkozó kísérleteit öt más termési rendszer mellett Caron szerint végezte. A fekete ugart bevetette repcével ( $\frac{1}{2}$  1 mázsa chilisalétrommal trágyázott morgenenkint) ezt követi két éven keresztül rozs, azután két évig zab; a legutolsó zabvetés kevés mézstrágyát is kap, a többi csak elvéve kevés chilisalétromot, hogy a téli fagyot és rovarkárokat kiheverje. A talaj nehéz, agyagos, mély és nitrogéndús. A hozamok nem igen nagyok, közepes jók. Számadatokkal nem számol még be, mivel a kísérletek még mindig folynak.

Ezen statikai kísérletek egy háromnyomású gazdaságban kiterjednek évenként egy fekete ugar parcellára is, melynek karaktere készakarva megfelel e rendszernek s nem a Caron-félének.

Ezen két kísérleten kívül, felhasználja a fekete ugart nagy területen is és hogy e kérdést úgy nehéz, mint könnyű talajokra nézve megoldja, 1905. év tavaszán kísérleteket végez a fekete ugarral és zöldtrágyával. Minden

talajra nézve  $\frac{1}{2}$  morgen nagyságú három-három nyolc mezejű vetésforgót rendez be kettős parcellával. Az egyik rendszerről felteszi, hogy marhaállományban szegény gazdaság, míg a másik kettő ebben gazdag. E gazdaságoknak egyike nyolc éven át fekete ugarral lesz üzembe helyezve. A trágyázást úgy végzi, hogy e nyolc éves turnusban a bevitt trágyamennyiség a maximális terméshozamoknak felel meg és a termelésfeleségek egymásutánja mind a három rendszernél egyenlő. A kérdés tehát e műveletnél, hogy a nitrogénbevitel formája és mennyisége milyen lesz.

Nehéz talajon a fekete ugar művelésére Rümker következőképpen jár el:

A szántóföld tarlóját hántás után rögtön lehangereleljük, a tarló és gyökérmaradékok elkorhadása után felszántjuk. Ily nyugalmis állapotban marad a talaj télig; és az időjárás szerint november vagy decemberben újból felszántjuk reakövető altalajtúrassal. Tavasszal, hacsak az időjárás megengedi, boronálunk, újból felszántjuk a talajt, hogy nyugalmis állapotban maradjon egészen március végéig vagy pedig június elejéig. A gyommagvak csakhamar kicsíráznak, ezt a növénytakarót közép mély szántással megsemmisítjük. Nyugodtan hagyjuk most a talajt egészen a repce-illetőleg rozs éréséig.

Ily talaj megművelésnél a legszebb termési eredményeket ért el, azt is tapasztalta, hogy ha a gyom erőteljes volt, a nyugalmis időben a fekete ugar hatása jó volt.

Úgy látszik, kettős hatással állunk szemben, egyrésztől több organikus anyagot viszünk be a talajba, másrésztől a kedvező időjárásával mivel kellő eső és napfény behatása alatt jó létre e buja vegetáció. Száraz időben nem fejlődik így a természetes flora, de a talaj beréredése sem oly tökéletes nedves években, mint szárazokban, valószínűleg azért, mert a talaj porhanyósága a gyakori és erős csapadékok által szétromboltatik, összeáll. *Ebből pedig az következik, hogy a fekete ugarral elért eredmények nem minden esztendőben egyenlők.*

Az ugarolás után elért terméshozamok gyakran, de nem mindig nagyobbak, mint az ugarolás nélkül való termések. Ily rationalis talajművelésnél a főcél: a talaj beéréde és porhanyós volta nem mindig s nem mindenütt s nem minden viszonyok között érhető el csakis a fekete ugarral, hanem számos esetben s cél elérésére elegendő a zöldugar is.

Ezekből látható, hogy a fekete ugar alkalmazásánál épp olyan óvatosságra van szükség, mint a mézszel való trágyázásnál, vagyis ne legyen a fekete ugar quasi universalis gyógyszer pláne akkor, ha nem gondoskodunk kellő trágyázásról.

A fekete ugar hatása a végzett kísérletek alapján chemiai, physiologiai és physikai; valószínűleg mind a három egyszerre működik közre. A fekete ugar hatása aszerint változik, amint az ugar megmunkálásának methodusa más, függ a talaj minőségétől, továbbá az időjárástól.

Rümker álláspontja a fekete ugarral szemben a következő:

Fekete ugar csak nehéz talajoknál alkalmazandó. Ásványi tápanyagokban rablógazdálkodás folyik s vajjon nitrogényűjtés érhető-e el, az még kétséges, egyes kísérletek éppen az ellenkezőjéről győzték meg. Bizonyos talaji és éghajlati viszonyok között mindazonáltal nélkülözhetetlen. A talaj beéréde az atmoszfériák és a talaj mikroorganizmusai hatásainak eredménye, amely utóbbi akkor nyilvánul a legintenzívebben, ha időt engedünk

## Szőlők rigolozását gözekeivel

70-80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

**Timár János**  
Maros-Szent-Királyt.

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakkó, Czerna, Sárd szőlőhegyekben.



arra, hogy e láthatatlan flora fejlődjék, amelyet éppen a talaj quasi pihentetésével, az ugarolással érünk el. Könnyen bomló organikus anyagok beviteléről a talajba gondoskodunk. Ezeknek az apró szervezeteknek alapos kutatása a mezőgazdaság érdekében mulhatatlanul szükséges.

Közi: Dr. Donáth H. Géza.

## Kühn tanár tanácsai az ideai takarmányozásra.

### II.

A tavaszi zöldtakarmányozás korai megkezdésének biztosítására máris sok helyen szösös búkköny és őszi rozs keveréket vetettek. Ahol ez meg nem történt, ajánlható, hogy szeptember közepétől október elejéig vessük el a szösös búkkönyt. Végszükségben ezt még október végéig is lehet vetni, mégis a korai vetés előbbre helyezendő. Keverék növényül minden kalászos növény használható, különösen ajánlható erre a célra a rozs. E takarmányozást erős földbe vessük, vagy adjunk hozzá istállótrágyát, vagy műtrágyát. Rendes viszonyok mellett biztosan lehet arra számítani, hogy — midőn a takarmányozáskeverék május végén, vagy június hó első harmadában takarmányozásra igen kemény lesz és ezért a fennforgó viszonyok mellett is szénát kell használnunk — a lucernával lehet azt helyettesíteni. Ahol nem lehet lucernát vetni, ott — míg a lóhere nem használható — könnyen állhat be, bár kevés ideig is a zöldtakarmányozásban megszokás. Ezen idő a következő tavasszal némely helyen kissé hosszabb lesz, mert ez évben a tavasszal vetett fiatal lóhere kisült. Ha augusztus hónapban tarlóvetést eszközöltünk és ha ez kellő időben kifejlődött, úgy jól fogja kiállni a telet, de tavasszal kissé később használható, mint az oly fiatal lóherénél történik, mely rendes körülmények között az elmúlt év tavaszán kicsirázhatott. Ha se lóherére, se az őszi takarmányvetésre nem lehet, szántani, akkor zab és közönséges búkköny, vagy egyéb keveréket kell vessünk, melyek azonban korai vetés mellett is tavasszal csak június utolsó harmadában használhatók. Ekkor ismét száraztakarmánnyal kell etetnünk. Ezen visszasság elhárítására a zöldtakarmányozás megszokásának kikerülésére egy eljárást ajánlanék, melylyel magam részéről is megfogok próbálkozni. Ez abban áll, hogy a rozs és szösös búkköny keveréken kívül kisebb területen keverve őszi búzát és búkkönyt vessünk. Ez ugyan — tudtommal — még sohasem történt s sohasem ajánlatott, de az említett viszonyok között jól figyelembe vevendő, mert különben a szalma használatát nemcsak a téli szükséglet kiszámításánál kell előirányzatba vennünk, de még a tavaszi száraztakarmányozási időre is szalmát kell etetnünk és erőtakarmányt beszereznünk. Ha ez elkerülhető, akkor a rozstakarmány keverék ellenében nem jön számításba a búzatakarmány keverék vetőmagjára fordított nagyobb költség.

A mezőgazdasági intézet kísérleti telepén történt megfigyelés szerint az őszi rozs virágzása az időjárás s rozsfajta szerint május hó

23-ától június 5-éig tart és ezen idő után a rozstakarmány-keverék használata csakhamar megszűnik, de rendes viszonyok és kedvező időjárás mellett ekkor már lóhere takarmányozás is megkezdhető. De ha a lóherét csak az elmúlt év augusztus havában vetettük, akkor ez nem következik be, mert az tavasszal csak valamivel később lesz használható. Ekkor a búza s szösös búkköny keverék kiegészítőleg szolgálhat s ekkor ez megfelelő lesz arra is, hogy a fiatal lóherének teljes hiánya esetén a hézagot vele az első zabkeverék vetésig kitöltsük. Erre pedig megfelelő időjárás s idején való megművelés mellett is június második feléig nem lehet biztosan számítani s addig igen hasznos lesz a búza szösös búkköny keverék. Mert kísérleti telepünkön eszközölt megfigyelésünk szerint a búza első virágzása idő s minőség szerint június 14. 30-án kezdődik; ez tehát takarmányozásra teljesen használható, még ha a zab búkköny-keverék csak június végén kerül is lekaszállásra.

Mindenesetre a *búza szösös búkköny-keverék megfelelő méretű vetésnél a hiányos lóherét teljesen pótolhatja*, csak hogy mindenképpen a hideggel szemben ellenálló fajta választandó. Az újabb fajták közül Cimbál „Fürst Hatzfeld“-je kitűnően alkalmas, melyet a tenyésztőtől szerezhetünk be, a hallei egyetem mezőgazdasági intézete is szállíthat e fajból nagyobb mennyiséget, mely jó hozam mellett a telet jól bírja s még közepes talajban is jól terem. Célszerűen 80. illetve 100 kg. szösös búkkönyre 140, illetve 120 kg. búza mag vetendő el. Ha a szösös búkköny nem kapható elég mennyiségben, vagy ha annak ára ez idő szerint igen magas, akkor a szösös búkköny rész 40 kg.-mal kisebbitendő és a búzamenyiség 180 kg.-ra emelendő. Tanácsos ily takarmány keveréknél vetésre arányosan nagy mennyiséget használni.

Igyekednünk kell az idén, hogy az összes szalmatermés takarmányozási célra legyen felhasználható. Kívánatos tehát, hogy a különben almozásra használt szalma helyett pótlékról gondoskodjunk. Ahol a beálló télen fenyőerdő vágás lesz, ott célszerűen használhatjuk almozásra az apróra vágott gyenge fenyőgalyakat is, továbbá a tőzeget és a lapföldet is kellően elkészítve.

Továbbá alomhelyettesítőül használhatók, lombalom, fűrészpör, összegyűjtött gabonatarló stb. De ezen anyagoknak mégis csak korlátolt hatásuk van. Nagyobb jelentősége van könnyebb talajú vidékekre nézve a *hanga* vagy *csarab* almozásnak. A közönséges hanga (*Calluna vulgaris*) szükség esetén takarmányanyagul is szolgálhat. Mindenestire ennek értéke felől a nézetek több irányra hajlanak s épp ezért itt még ama kísérlet eredményeiről is óhajtok számot adni, melyet az itteni kísérleti kertben dr. Müller végzett. Dr. Müller teheneken s juhokon megvizsgálta a hanga adásánál az anyagfelvételt s anyagfelhasználást. Noha ez az állatoknál teljesen ismeretlen takarmány volt, azt a legkülönbözőbb fajú tehenek egyenlően jól ették; midőn azonban nagyobb adagokat adtak nekik, különböző mértékben viselkedtek vele szemben.

A simmenthali, harzi és frankeni fajta tehenek a hangát nagyobb mértékben is jól fogadták, míg a hollandiai, friesi is angler fajták a nagyobb adagot nem ették meg. Következetes keresztülvitel mellett azonban ezek is hozzászoktak ezen takarmányhoz. Az eddig nyújtott szalmaszecska-takarmány növekvő mértékben egészen  $\frac{3}{4}$  részig csarab által helyettesített. Ezáltal a tejhozamban igen kevés visszaesés mutatkozott, míg összetétele és zsirtartalma változatlan maradt. Az össztakarmány emészthetősége a szalmának hangával való pótlása esetén is teljesen egyenlő maradt, egészségi zavar sem lépett fel; ezen kísérlet által tényleg kimutattott, hogy szűk esztendőben a hanga, csarab, szalma, vagy egyéb tömegtakarmány jelentékeny részét pótolhatja. Minthogy ezen anyag könnyű talajon gyakran nagyobb kiterjedésben áll rendelkezésünkre — úgy ezen kísérlet eredménye igen értékes. Hogy a csarabot az összes fajtájú juh szívesen veszi be, az ismeretes.

A hanga alkatrészeinek vizsgálati eredménye szerint ez a legtontosabb tápalkatrészek, protein s a nitrogénmentes kivonati anyagok tekintetében is igen kedvező, alkatrészeinek emészthetősége felül múlja a szalmák emészthetőségét, ezzel szemben az emésztési együtthatók zsir és farostoknál kisebbek, mint az erősen rostos mivoltának megfelel. A száritott csarab kevésbé könnyen emészthetőnek tűnt fel, mint a friss állapotban takarmányozásra fordított. Az emésztési kísérletek folytán mutatkozó eredmény szerint a tápértékre nézve a csarab a szalmafélék között foglal helyet és pedig úgy, hogy az őszi s tavaszi szalma között áll, olyképpen, hogy a tavaszihoz közelebb áll, mint az őszihez. Eme kísérleti eredmények oly kedvezőek, hogy azok alapján a csarabnak marhák s juhok részére való adása annál is inkább ajánlható, mert semmiféle egészségi zavar nem mutatkozott azon állatoknál, melyeknél ezen takarmány hosszabb időn át szalma helyett adatott.

(Vége.)

## EGYLETI ÉLET.

**Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület választmányi ülését** folyó hó 14-én tartotta meg Dicsőszentmártonban, a vármegyeház nagytermében *Lészai* Ferenc kir. tanácsos egyesületi elnök elnöklése alatt.

Jelen voltak az ülésen: Deák Ignác, Hadviger Albert és Magyar Károly alelnökök, Bartha László, Bedőházy Pál, Gönczy Mihály, Debreczy Ferenc, Groisz Ottó, Both György, Csomós Jenő, Kovács Béla, Szabó T. Károly, Tokaji László, Szász István és Szász József vál. tagok. Balogh Gergely, Móra József, Paál Domokos, Móra János, Tökés Lajos, Zayzon Béla, Menasági István, Silló Kálmán és Nemes Árpád e. tagok; továbbá *bárá Kemény Ákos* kisküküllői vármegyei főispán és *Csato Gábor* alispán. Elmaradását sürgőnyileg bejelentette dr. Szentkirályi Ákos alelnök. Előadott: Éber Ernő e. titkár.

Elnök az ülést megnyitja üdvözlő a szép számban megjelent tagokat és a folyó ülésről

**„AGRARIA“** magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resicza mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefejt.

Páncélacél-kormánylemezt.

Magasított acél-ekefejt.

Porvédő kerekek.

Acél [ ] gerendely.

Rövidített levélcím: „Agraria“ Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőnycim: „Agraria“ Budapest,

Tiszta acélananyag  
s a j á t  
hámorainkból.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.  
Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Ekegyártásterén legelső-rangú magyar gyártmány, feltűnül még a legnevezetesebb idegen gyártmányoktól is.

szóló jegyzőkönyv hitelesítésére Szász István és Tokaji László v. tagokat kérte föl.

1. E. titkár bejelenti, hogy az egyesületbe eddig 14 alapító és 180 rendes tag lépett be; a taglétszám az utolsó vál. ülés óta 19-cel növekedett. A rendes tagok közül elhaltak négyen, akik közül Szász Ferenc kolozs-borsai elhalt intéző és vál. tag temetésén az egyesület képviseltette magát és koporsójára koszorút helyezett.

2. E. titkár bemutatja a pénztár-forgalmi kimutatást, mely szerint a f. évi szept. 1-ig volt:  
Bevétel . . . . . 1715·70 K.  
Kiadás . . . . . 1666·07 K.  
Kétség maradvány . . . . . 49·63 K.

Ennek kapcsán titkár rámutat arra, hogy az egyesületi tagok közül kötelezettségüknek sokan hiányosan, sokan egyáltalában nem feleltek meg, úgy hogy a tagsági díjak befolyásáról valamilyen módon gondoskodni kell. Javaslatára választmány azt határozza, hogy a) az alelnökök és vál. tagok fölkeretnek, hogy a titkári hivatal által adott adatok alapján a hátralékos tagokat kötelezettségük teljesítésére fölhívják; b) az azután is hátralékban maradó tagokkal szemben az egyesületi ügyész tegye meg a szükséges lépéseket.

3. Az állásközvetítés szervezése ügyében titkár bejelenti, hogy több ízben eredményesen járt közben a titk. hivatal és minden kívánt esetben az állást kereső gazdatisztek hirdetései díjtalanul leközlöttek a hiv. lapban. — Javaslatára a választmány azt határozza, hogy 1. a birtokosok felhívassanak, hogy ha gazdatisztre szükségük van, azt az egyesülettel tudassák, mely információval szolgál, az állás betöltésénél az egyleti tagokat előnyben részesítsék; 2. hogy amennyiben gazdatisztek fogadása valamely e. tag föladata, ők fölhívassanak arra, hogy kívánják meg, miszerint a belépni óhajtó gazdatiszt az egyesület tagja legyen.

4. E. titkár ismerteti az egyesületnek a gazdatiszti gyakorlati vizsga ügyében a földm. miniszterhez intézett föliratot és az arra érkezett min. leiratot, valamint a vizsgaszabályzatot. Tudomásul vétetik.

5. Több tag indítványára a titkári hivatal utasítatik, hogy a vál. ülésre szóló meghívók mindenkor egy héttel az ülés előtt küldendők el.

6. Tokaji László, az E. G. E. titkára előadást tartott a gazdatisztnak a társadalomban való hivatásáról. Többek hozzászólása után a választmány a) köszönetet szavaz az előadónak előadásáért, b) annak az Erdélyi Gazda-ban való közzétételére fölkeri, c) elhatározza, hogy minden vál-ülés alkalmával ilyen irányú eszmecsere tartassék és ennek szervezésével a titkár bízatik meg.

7. Egyleti elnök köszönetet mondott a jelenvolt főispánnak és alispánnak az ülésen való részvételért és a vármegyeház terméinek átengedéséért és az ülést berekesztette.

## KORMÁNYINTEZKEDÉSEK.

**Szállítási kedvezmény repcemagpogácsalisztra.** A kereskedelemügyi miniszter a Máv. vasúti vonalain engedélyezett viteldíjkedvezményt a földmívelésügyi miniszter megkeresésére a teljes kocsirakományokban feladásra kerülő repcemagpogácsaliszt-küldeményekre is engedélyezte a f. hó 10-én a Máv. igazgatóságához intézett 62735. számú rendeletével. Az ezen szállítványok díjkedvezményére jogosító igazolványokat az ösmert föltételek mellett a gazdasági egyesületek adják ki.

**Szállítási kedvezmény telettötés- és lo-goltötés céljából küldött állatokra.** A kereskedelemügyi miniszter a földmívelésügyi miniszter megkeresésére szállítási díjkedvezményt engedélyezett a Máv. vonalain gazdák, vagy valamely hazai gazdasági egyesület által magyarországi állomásokról magyarországi állomásokra gazdák, vagy valamely gazdasági egyesület címére telettötés avagy legeltetés cél-

jából szállítandó szarvasmarhára és juhokra nézve, ha az állatküldemények a magyar kir. államvasutak vonalain legalább 150 kilométerre szállítatnak, úgy az oda, mint a visszaszállításnál, — mely alkalommal az állatoknak az eredeti feladó címére kell feladatniok. Kocsi és kilométerenként 15 fillér egységért, kocsin-ként 4 korona kezelési illeték és 5% szállítási adó alapján képződő mérsékelt díjtételek fog-nak alkalmaztatni.

Ez a díjkedvezmény folyó évi szeptem-ber hó 15 től visszavonásig, de legkésőbb 1905. évi április hó végéig érvényes és alábbi fel-tételek és módozatok mellett visszafizetés ut-ján alkalmazandó.

A határszéli állomásokra, valamint a Budapestre és Kőbányára (összes pályaudva-rokra) rendelt kérdéses állatküldemények a kedvezményből ki vannak zárva. Annak meg-akadályozása végett, hogy a kedvezmény más, mint a fentemlített rendeltetéssel szállítandó állatküldemények után is igénybevéssék s a kedvezményvel ilyenformán visszaélések üzsessenek, a díjkedvezmény úgy az oda, mint a visszaszállításra nézve egyszerre s csak annyi kocsirakomány után alkalmaztatik, ahány kocsirakomány az odaszállított állatokból az ere-deti feladó címére telettötés, illetve legeltetés után visszaszállítatik.

A díjviszátérítés úgy az oda, mint a visszaszállítást bizonyító eredeti fuvarlevelek alapján — melyeken az eredeti feladási hely szerint illetékes vármegyei, illetve vidéki gazdasági egyesület, vagy az országos magyar gazdasági egyesület által igazolandó, hogy az állatok a feladó gazdaságának marhaállományát képezik s illetve a feladó gazdasági egyesület közvetítése mellett gazdák érdekében szállit-tattak és takarmányhiány indokában telettötés, illetve legeltetés céljából kerültek szállításra — folyosítandó.

## VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

**Kis hirdetések** című rovatunkra felhívjuk olva-sóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felirható. A hirdetési megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

**Állat- és gépkiallítás Dioszsentsmár-tonban.** A f. hó 14. és 15-én tartott állatdija-zást és gazd. gépkiallítást 14-én nyitotta meg a környékbeli gazdaközönség s az erdélyrészi közzgazdasági tényezők élénk érdeklődése mel-lett báró Kemény Ákos főispán. Az Erdélyi Gazdasági Egylet és földmívelési miniszter erkölcsi s anyagi támogatása mellett a kis-küküllővármegyei gazdasági egylet rendezte ezt és bár az állatdijazás keretei a több járást éppen most megtámadó járványos száj- és körömfájás miatti részleges zárlat miatt kisebb arányuk voltak, mindazonáltal a díjazásra bemutatott mintegy 120 darab szarvasmarha, 60 drb sertés és 60 drb baromfi minőségével a kisküküllővármegyei tenyésztés kiválóságá-ról jó tanuságot szolgáltatott. Kisgazdák s községek megjutalmazására az Erd. Gazdasági Egylet 200 korona díjával együtt kiosztatott mintegy 1500 korona. A nagytenyésztők csak elismerő oklevelet kaptak. Annál impozánsabb volt a gépkiallítás, melyben majdnem vala-mennyi nevesebb magyar gazdasági gépgyáros részt vett főleg kisgazdáknak való gépekkel. A takarmányinségre való tekintetből, a takar-mányozási gépek — szecska-, répvágók, fül-lesztők — voltak jobban képviselve, bár min-den más gazdasági gép és eszköz is igen szép s célszerű collectióban volt bemutatva. A je-lenlevő gyárosok közül különösen ki kell emelnünk Kühne E. céget rendkívül kelendő kisebb gazdasági gépeivel és eszközeivel, Kal-már Zs. utódát kitűnő rostáival, Kállai Lajos motorgyárost, kinek üzembem bemutatott mo-torja általános érdeklődést keltett. Bücher és Melichár kisebb gazd. gépekkel, Simonffy és Török szab. lóherafejtőjével, MÁV. gépgyár ki-tűnő cséplőgarnitúrájával s arató gépeivel,

Alfa Separator pedig hirneves tejgazdasági cik-keivel váltak ki. A felsorolt cégek díszokleve-let nyertek s igen sok gépet adtak el, főleg kisgazdáknak. A kitűnő sikerű kiállítás rende-zésében a főispán, mint egyleti elnökön és Csathó alispán alelnökön kívül Tokaji László az E. G. E. titkára és dr. Boér Elek, a kis-küküllővármegyei gazd. egylet titkára vettek részt. Délután fél 2 órakor a Nemzeti Szálló-külön termében 120 tagú diszebed volt, me-lyen az első felköszöntőt báró Kemény Ákos főispán mondotta az Erdélyi Gazdasági Egyletre és annak jelenlevő képviselőjére.

**Állatkiállítás Tordán.** A Torda-aranyos-megyei gazdasági egyesület által tervezett tenyészállat díjazást szeptember 4- és 5-én megtartatott. Az eredmény bizony nem volt kielégítő, mert sem a felküldött állatok száma, sem az állatanyag minősége nem elégitette ki a hozzáfűzött reményeket. Tudjuk azt, hogy a gazdasági egyesület az ügy sikerének érde-kében a legmesszebb menő intézkedéseket megtette, és éppen ezért bámulatossnak mond-hatjuk a közönyösséget akkor, mikor a gazda-közönség még a kínált segílyt sem akarja igénybe venni. 1300 korona állott a gazdasági egyesület rendelkezésére, hogy azzal megfelelő tenyészállatokat díjazzon s ez összegből a bíráló bizottság alapján megfelelő állatok hiánya miatt csak 775 koronát tudott kiosztani. Ennek oka pedig a valóságban aligha a meg nem felelő-marhaállomány, hanem nagyrészt a gazda-közönség közönyössége, nembánomsága. Hisz a Tordával határos községek némelyikéből egyetlen darab sem küldetett be, pedig ott díjazásra méltó állatokkal rendelkezik sok állat-gazda. Az állatdíjazás eredménye ez: Bekül-dött 48 gazda 65 drb, szarvasmarhát: 16 gazda, 20 drb. lovat; 6 gazda 43 juhot; 15 gazda, 25 drb. sertést és 17 gazda 135 drb. baromfit.

**A komlópiacról.** Mult hét óta még min-dig lesik az angol terméseredményeket; ehez ké-pest valamennyi piacon megcsendesült a komló-forgalom. A *nürnbergi* piacon 8—9 szeptember táján már kevesebb zsák jött be, így a ke-reslet javult, de az árak a mult heti ponton állottak meg: a hegyi komlót 160, hallertautit 170, württembergit 185, bádenit 180 márkával vásárolták 50 kilonként. A legolcsóbb komló 115—120 márká volt! Spaltban 230 márkát is fizettek. A *saazi* piacon is megállott a fi-nom komló ára, a gyengébb minőségűek 5—8 koronával esnek. Az idén úgy látszik, jobban összetartanak a kereskedők, ezért az-tán a sörgyárosok közvetlen a termelőktől vásárolnak. Így szept. 9-én 600 q. komlót vá-sárolt egy nagy sörgyár 230—250 koronával 50 kilonként. Eddig a saazi komlócsarnokon keresztül 3562 zsák ment, 50 kilonként I. r. 260, II. 250, III. 220 koronáért. Oroszország-ból is megjött a kevesebb termés hire, de Belgiumban meg jobb lett a termés, mint tavaly. Segesvárt még alig van mozgalom: talán a szept. 22-ki első komlóvásár megadja a lökést.

**Takarmány- és telettötési ajánlatok.** Az E. G. E. hez érkezett átiratok szerint:

*Sikó Lajos septéri* (u. p. Mező-Örményes) 3—4 kocsi prima réti szénát jelentett be el-adásra.

*Schwartz Ignác tápió-bicskei* lakós hajlandó lenne mintegy 1000 darabig szarvasmarhát felében kiteleltetni.

*A földmívelésügyi miniszter* 9474. szept. 13-án kelt leiratában tudatja az Erd. Gazd. Egyletrel, hogy:

*Kettegi Imrénél*, Técsőn (Mármarosvm.) 3 kocsi széna,

*Hartstein Bernátnál* Huszton, (vas. áll. Huszt) 30 kocsi széna à 10 korona,

*Főszágfelügyelőség* N.-Mágocon (Cson-grádv.) 100 kocsi törekkkel kevert búzaszalma és 20 kocsi széna,

*Cukorgyárnál*, Magyarfalván (v. áll. An-gern) 20 kocsi széna à 10 k.,

*M. Straussnál* (Gráz, Schmiedgasse 34.) 5—10 kocsi széna à 8·50 k.,



S. T. Schalknál (Lichtenwald, Stájerország) 25—30 koci széna,  
Fr. Sonntag (Attnang, Felső-Ausztria) széna I. o. à 9 k., II. o. à 8.50 k., III. o. à 8 k.,  
F. Weitz (Galicia, Oswiecim) 50 koci széna,

F. Vesely (Bohdaneč bei Pardubitz) 25 koci széna à 8.50 k.,

Carl Hollitscher (Haag, Felső-Ausztria) 10 koci széna à 9 k., 10 koci takarmány szalma à 4.60 k.,

M. Mocilovic (Sissek) 100 koci széna (préselve),

M. Schleese (Rennstetten, bei Etzendorf) 30 koci széna à 8—9 k.,

Verband der landw. Genossenschaften (Graz, Mehlplatz) 20—20 koci széna à 10.50 korona.

Ezen árak a feladóállomásokon értetnek. **Gazdák Biztosító Szövetkezete.** Értesülésünk szerint a belügyminiszterium elutasította azon felebbezést, amelyet a részvénytársaságok képviselőiben az »Adria« biztosító társaság a Szeged város tüzbiztosításának elnyerése tárgyában a Gazdák Biztosító Szövetkezete ajánlata ellenében beadott. Így tehát Szeged város biztosításait a Gazdák Biztosító Szövetkezete nyerte el végleg, miután a belügyminiszter a tanácsot a Gazdák Biztosító Szövetkezettel való szerződésükre utasította.

**A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:**

Feladós szerkesztő és kiadó:

**TOKAJI LÁSZLÓ.**

Segédszerkesztő:

**ÉBER ERNŐ**

**AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.**

**Gazdák Biztosító Szövetkezete**

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

**Biztosítéki alap:**

Alapítványok	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.270.000.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok		255.200.02 "
Összesen:		2.125.200.03 K

1901. évi fölösleg	90.349.— K
1902. " "	59.782.36 "
1903. " "	109.331.78 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módokat szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

**az igazgatóság.**

**Magyar Jelzálog-Hitelbank**  
**Képviselősege Kolozsvárrt**

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I em.)  
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona

**4%-os és 4 1/2%-os**

**Záloglevélkölcsönöket**

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százalékos, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-25 százalékos évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalékos és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

**az Erdélyi Gazdasági Egylet**

bizalmi férfiak véleményét. (1001.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségnyelvényekkel.

**A Nagyszebeni Földhitelintézet**  
**törlesztéses jelzálogköcsönöket ad**

2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizetendők ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamattal és 3/4% kezelési díj mellett a tőkétörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő: 1243

**A.** 1. 10 évi törlesztésre félévenként K. 65.04 f.  
2. 20 " " " " K. 41.75 f.  
3. 30 " " " " K. 34.79 f.  
legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.

**B.** 1. 15 évi törlesztésre félévenként K. 48.52 f.  
2. 25 " " " " K. 36.57 f.  
3. 35 " " " " K. 32.05 f.  
legkisebb kölcsön 5000 korona.

**C.** 1. 30 évi törlesztésre félévenként K. 32.92 f.  
2. 40 " " " " K. 29.69 f.  
3. 50 " " " " K. 23.22 f.  
legkisebb kölcsön 10.000 korona.

**D.** 1. 50 évi törlesztésre félévenként K. 26.11 f.  
legkisebb kölcsön 30.000 korona.

Az ötven évi kölcsönök csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.

Kölcsönfolyamodványok az alulírtakhoz benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készséggel ad:

Erdélyi erdő-fanyag és bányaujnyökség.

Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

**NEPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvÁRT**  
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

**Keresek egy alkalmas**  
**gazdatisztet**

3000—4000 holdas bérelt birtokomra, olyant, ki már nagyobb gazdaságban alkalmazva volt. **Czim kiadóhivatalban** megtudható. 1372

**Özv. báró Bornemisza Andrásné sz. gr. Teleki Polixen özvegyének Komlód-Oroszfai gazdaságában**

**eladó** 1370

**vetőmagvak és sörárpa.**

Őszi buza vető . . . 12 vagon.  
Sz.-Jánosi szép fehér Rozs 2 " "  
Őszi borsó tisztított . 25—30 mázsa.  
Korai szép fehér Hanna-árpa 2 vagon.  
Uj legelő előállítására alkalmas igen szép 12 mázsa komocsin fűmag.

Ugyanott eladó 160 hektóliter 1899., 1900. és 1903-beli különböző specialis faju, **erős, tisztán kezelt**

**— BOR —**

Bővebb felvilágosítással szolgál:

**Engi Elek tisztartó**

**Komlódon.**

U. p. Nagy-Nyulas.

Vasuti állomás: Szt-Mihálytelke.

**Rozsdairtó** (Antirost) legtartósabb és a rozsdaképződést tökéletesen meggátoló fekete festék vasneműek stb. részére.

**Tüzpáncél** (Flammentod) tűz és minden időjárás ellen védő festék, legtekélyesebb óvszer faalkatrészek gyuladása és rothadása ellen 1343. II.

Ajánljuk továbbá

**amerikai hengerolaj és szilárd gépszir-különlegességeinket,**

utóbbi Tovote- és Stauffer-szelencékhez

**KIND és HERGLÖTZ**

vegyszeri gyár fiókja

Budapest, V., Visegrádi-utca 4. szám.

Egy 12—15 lóerejű benzinlokomobil, használt, olyan mint az új; egy hat lóerejű benzinlokomobil, használt, jó karban; egy 4 lóerejű 1 éves benzinlokomobil, cséplőgéppel, olyan akár csak egy új készlet; továbbá egy használt 4 üléses Daimler Viktoria Automobil kedvező feltételek mellett eladó **KORÁNYI VIKTOR** cégénél Budapesten, VII. Dob-u. 73. (1369)

**Teleltetésre**

elvállalok 10—40 drb. 2 éven felüli

**szarvasmarhát.**

Hadnagy Gyula földbirtokos Dálnok.

1364

**Mótor-benzint**

minden fajsúlyban és mindennemű motorhoz alkalmat jutányosan szállít a

**Kőolajfinomító-gyár Részv.-társ.**

brassói gyárából.

Megrendelések a brassói irodába intézendők. Benzin adómentességére vonatkozó eljárást illetőleg, a kellő felvilágosítás ugyanott készséggel megadatik. 1351.

**Fischer és Társa**

**— Faiskolák —**

**Nagy-Enyed (Alsó-Fehérmegye.)**

Szakszerűen nevelt gyümölcsfáknak tömeges produkálása a legfinomabb és legjobb csemege és kereskedelmi fajokban. Gyümölcsvadonczok, Gleditsiák, Akáczfák, Spárga, Rhabarber, Gömbakác, Szamocza, Ribiszke (vörös szőlő) Egres stb. stb.

Megbízható kiszolgálás. — Olcsó árak Szakszerű csomagolás. 1352

**GAZDASÁGI GONDOK**

Magyarország Erdély részében divó 3 nyelvben jártas, 25 éves, erős, gyermeknélküli egyén **állást keres nagyobb birtok kezelésére.**

Pályázó, ki a megyesi földmívelési iskolát jó sikerral végezte, már öt éve hasonló minőségben volt megbízva egy nagyobb gazdaság kezelésével. A földmívelés el kapcsolatos teendőknél kívül még a gyümölcsészethez és szőlőkezeléshez is ért. o o o o o

Tudakozódások a fizetés megjelölésével **FISCHER és TÁRSA** falcska céghez Nagy-Enyedre intézendők. (1371)



**GRAEPEL HUGÓ-féle szabadalmazott törekrosta.**  
GRAEPEL HUGÓ-féle szab. gabona és lóhere cséplőgépek  
2 dobbal. Malomberendezések, Olajmalmok, Konkolyvá-  
lasztógépek és rostalemezek kaphatók: 1066

**Graepel Hugó gép- és rostalemezgyár,**  
malomépítészet BUDAPEST, V., Váci-út 40—46.

• **Őszi trágyázáshoz** •

**Thomassalakliszt**



Csillag védjeggyel helyesen  
alkalmazva, minden növény-  
nek legjobb és legolcsóbb  
foszforsavas műtrágyája.

Kivánatra szakmunkákkal  
és árajánlattal készségesen  
szolgál:

**KALMÁR VILMOS** Budapest, VI., Teréz-körút 3.

a Thomasphosphatfabriken G. m. b. H., Berlin  
magyarországi vezérképviselője.

1338 Óvakodjunk hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre!  
Mindenszák ólomzárral és tartalomjelzéssel van ellátva

## Értesítés.

A kolozsvári csász. és kir. katonai élelme-  
zési raktár ezennel közhírré teszi, hogy nagybirtokosok,  
kiszázdák vagy ezek társszövetkezeteitől

**1904. évi szeptember hóban**

**600 q. rozstot**

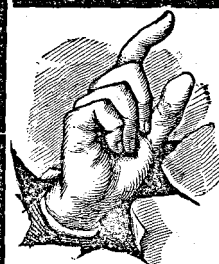
óhajt vásárolni.

A fizetés az áru átvételekor lesz eszközölve.

A közelebbi feltételeket az 1904. évi július hó 30-án  
kelt 1123 számú hirdetmény foglalja magában és az erre  
vonatkozó mindennemű bővebb felvilágosítást, az alulírt  
hatóság (Viz-uteza 1. szám alatti hivatalos helyi-  
ségében) adja.

1373

Csász. és kir. élelmezési raktár.



A címre tessék ügyelni!

**VALÓ-**

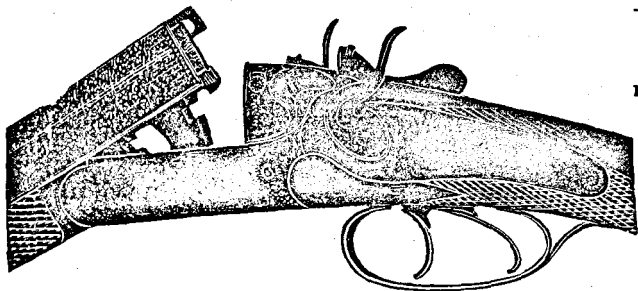
di francia különle-  
gességek (óvszerek)  
csakis F. Bergeran-  
fils leg híresebb páris  
gyárostól legelőnyö  
sebben beszerezhetők

**Polgar Sandor**

Budapest, VII. kerület,

Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes ár-  
jegyzék ingyen és  
bérmentve 1906



**Egyedüli FERLACHI gyártmány,**

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti verse-  
nyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

**Ogris Márcus** 1323

fegyvergyár és (prácios) puskaműves

**FERLACH (KARINTHIA)** szállít elsőrangú bármily  
rendszerű vadász- és cshellő-fegyvereket legjobb és  
legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű  
DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8— kilogramm

**Ujdonság: Browning-féle automatikus  
serét ismétlő fegyver 225  
korona gyári árban.**

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar

## Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök

az országszerte elsőhelyen elismert kítünő szerkezetű és legolcsóbb

„Eredeti Kalmár-rosták” és terménytisztító gépek. Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ez időszerint 15-féle különböző szerkezetben a  
berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtó erőre alkalmazva. — Ez évi ujdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni. —  
Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk.

**Kalmár Zs. és Társa különleges terménytisztító gépgyára**

Telefon 69. szám. — Sürgőnczím: Kalmár-rostagyár.

**Hódmező-Vásárhelyen.**

1274